1 **Adatbiztonság, adatvédelem**

A DES működése és feltörése

2 **A DES**

- 4. generációs titkosítási algoritmusok őse
- DES = Data Encryption Standard
- 1976-ban állt munkába
- Pályázat során alkották meg
- 1997-ben sikerült először feltörni
- 2001-ben váltotta le az AES (Advanced Encryption Standard)
- Tervezésében részt vett az NSA
-

3 **A DES**

- Kifejlesztése az 1970-es évek elején kezdődött az IBM Lucifer nevű titkosító algoritmusával
- Több megoldás volt akkoriban is titkosításra, de mindenki által elfogadott szabvány nem létezett.
- A káosz megelőzése miatt az NBS (National Bureau of Standards - mai nevén NIST) pályázatot írt ki.
-

4 **A DES**

- Az IBM a Lucifer algoritmusával nevezett
- A pályázat elvárásai:
  - Nyújtson magas szintű biztonságot.
  - Egyszerű felépítésű, könnyen megérthető legyen
  - A biztonság csak a kulcstól függjön, ne az algoritmustól
  - Gazdaságosan alkalmazható legyen elektronikus eszközökben

5 **A DES**

- A Lucifer nyerte a pályázatot, de a szabványosított változat tervezésébe már az NSA is belenyúlt
- Eredetileg 128 bites titkosítás volt 128 bites blokkokkal

6 **A DES szabvány**

- 64 bites titkosítás
- 64 bites blokkokban dolgozik egy 64 bites kulcs segítségével
- A kulcs valójában „csak” 56 bites, mivel a kulcs minden bájtjának utolsó bitje paritás bit.
- Teljesen nyílt szabvány, így az algoritmust mindenki megismerheti
- Tehát az adatok védelme csak a kulcs bonyolultságától függ.

7 **A DES szabvány**

- Biz almatlanul fogadták kezdetben, mivel konkrétan felezték a bitek számát, ami gyakorlatban azt jelenti, hogy az eredeti kulcstér 99,6%-a ki lett dobva.
- Összeesküvés elméletek szerint erre azért volt szükség, hogy az NSA gond nélkül meg tudja törni, de más kisebb csoportok ne.
- Ez a bizalmatlanság döntő szerepet játszott a PGP megszületésében, de erről majd később…

8 **A dES szabvány**

- Bitszintű műveletekkel dolgozik, ezért hardverből nagyon egyszerű implementálni
  - Gyakorlatilag egy 64 bemenetű és 64 kimenetű kombinációs hálózat
- Éppen ezért a szabvány elfogadása után számos integrált áramkör született meg, ami DES titkosítást tudott.

9 **A DES szabvány**

- A hardveres implementációkat az NBS bevizsgálta
- A szabványt 5 évente felülvizsgálták biztonság szempontjából egészen 1997-ig.
- A szabvány megjelenése után és a kezdeti bizalmatlanság miatt célba vették, megpróbálták feltörni, de ez csak 1997-ben sikerült.

10 **A DES szabvány**

- A DES, mint szabvány a DEA (Data Encryption Algorithm) algoritmust használja.
- Az évek során a két kifejezésből a DES terjedt el, így ma már „DES”-t mondunk, ha az algoritmusról beszélünk
- Szabványban és a hivatalos dokumentumokban a két kifejezés között különbséget tesznek.

11 **A Des működése**

12 **A Titkosító algoritmus**

- A bemeneti 64 bit hosszú blokk a titkosítás folyamán 2db 32 bites blokként van kezelve
- A 2db blokk ugyanazzal a funkcióval van titkosítva
- A titkosítási algoritmus 16 azonos körből áll.
- XOR – al vannak összegezve az egyes körökben kapott blokkok, amelyek cserélődnek folyamatosan az algoritmus során

13 **A Titkosító algoritmus**

- Utolsó kör után a két blokkot megcserélik, ami a visszafejtéshez kell.
- Az utolsó körben alkalmazott csere és F funkció felépítése miatt fejthető vissza ugyanazon algoritmussal
-

14 **Az F vagy Feistel funkció**

1. Bemeneti 32 bit 48 bitre bővítése (E), a bitek felének duplázásával
2. Kulcskeverés: alkulcs XOR adat elven. Minden F híváskor (16 van összesen) más az alkulcs.

15 **Az F vagy Feistel funkció**

1. XOR után az adat 8*6 bitre van osztva. A 6 bit egy táblázat alapján cserélődik 4 bitre. A 6 bitből nem lineáris módon lesz 4 bit.
2. Végső permutáció a 8*4 bit kimeneten

16 **Kezdeti kulcsból alkulcsok előállítása**

1. Paritás leválasztása a 64 bitből. Eredmény: 56 bit.
2. 56 bit 2x24 bitre osztása
3. Bit eltolások 1 vagy 2 bittel.
4. Kimeneti 48 bit a 2db 24 bites szám permutációjaként áll elő
5.

17 **A Des működése**

- Működése során két fő elvet egyesít:
  - Feistel-struktúra
  - Produkciós titkosító
- A produkciós titkosító kettő vagy több eltérő elvű művelet kombinálásával szolgáltatja eredményét.
- Ha azonos elvű titkosítókat kötünk sorba, előfordulhat, hogy azok egymás hatását kioltják vagy a biztonságot nem növelik, csak a feldolgozási időt

18 **A Des működése**

- Emiatt elfogadott az a tervezési elv, hogy a produkciós részegységek egymástól eltérő elven működjenek.
- Egyik speciális eset a helyettesítő-keverő hálózat, mely helyettesítéseket és keveréseket végez egymás után

19 **Lavinahatás**

- A lavinahatás elve azt mondja ki, hogy ha a bemeneti blokk kicsit megváltozik, akkor a kimeneti blokk jelentősen változzon meg hozzá képest.
- Pontosabban, ha a bemeneti blokk egy bitje megváltozik, a kimeneti blokk bitjeinek körülbelül a fele változzon meg.
- Ez nehezíti a kriptoanalízist.
- A DES rendelkezik lavinahatással.

20 **A DES biztonsága**

- 56 bit kulcs, nagyjából 7,21*10^16 kulcs lehetőség
- Nyers, optimalizálatlan Brute Force - al ha 1 millió kulcsot próbálunk ki 1mp alatt, akkor is ~1150 év lenne megtörni.
- Speciális Cél Hardver segítségével Brute Force támadással 1998-ban törték meg először pár napon belül.

21 **A DES biztonsága**

- Az 1990-es évek elején fejlődött annyit a kriptográfia, hogy ki tudták következtetni:
  - egy kulcsot 2^37-2^38-on ismert bemenet és ismert kimenet mintából ki lehet találni.
- De az elmélet más, mint a gyakorlat. Bitek szintjén védett, tehát az algoritmus nem hibás, de viszonylag kicsi a kulcsméret, ami kellő erőforrással törhető lesz.

22 **Brute Force Célgéppel**

- 1991-ben már voltak rá tervek
- Akkor durván 1 millió $-ra becsülték az építés költségét.
- Elvben 3,5 óra alatt tudta volna visszafejteni a kulcsot.
- Sosem épült meg pénzhiány miatt.

23 **Brute Force Célgéppel**

- DeepCrack elnevezésű gép – EFF alapítvány rendelte meg.
- 64 * 28 = 1792 egyedi tervezésű FPGA-t tartalmazott.
- 28 alaplapra szerelve
- Egy DES kulcs megtörése 4-5 nap alatt, bonyolultságtól függően.
- 250 000 $ volt a megépítés költsége, jelenlegi árfolyamon durván 55 millió Ft.

- Később, durván 50 000 $-ból építhető volt hasonló gép.

24 **Deep Crack számítógép**

25 **Deep Crack számítógép**

26 **Deep Crack számítógép**

- Az FPGA áramkörökben összesen 50167db DES cella volt, vagyis egy áramkör 28 szálon futtatott DES titkosítást egyszerre.
- Egy szál csak annyit tudott, hogy próbálgatták a lehetséges kulcsokat egészen addig, amíg érdekes szöveget nem találtak a kimeneten.
- Érdekes szövegnek számított az alfanumerikus karakterek egymást követő felbukkanása.

27 **Deep Crack számítógép**

- A rendszer órajele csupán 40MHz volt, de a sok „mag” miatt egy másodperc alatt 107 520 000 000 kulcsot tudott kipróbálni. ☺
- Ami valljuk be:

28 **Rövid kis szösszenet arról, hogy mi is az Az FPGA?**

- Field Programmable Gate Array.
- Olyan programozható logikai egység, amely logikai cellákból épül fel.
- Egy cella architektúrától függően lehet 4 vagy 8 bites, vagy n bites, és bármilyen szinkron/aszinkron hálózat megvalósítható vele n biten.
-

29 **Rövid kis szösszenet arról, hogy mi is az Az FPGA?**

- A cellák kimeneti és bemeneti fizikai elhelyezkedése a chip-en belül szabadon programozható.
- Maga az áramkör belső felépítése is bármikor szabadon átprogramozható, mivel a konfigurációs adatokat a belső RAM memóriájába külső tárból tölti be az eszköz.

30 **Rövid kis szösszenet arról, hogy mi is az Az FPGA?**

- Masszívan párhuzamosítható számítások elvégzésére a leginkább alkalmas.
- Manapság kellően olcsó, így n+1 helyen alkalmazzák őket. Pl:
  - Bitcoin bányászat
  - Hardveres H.264 / VP8 kódolás
  - Egyedi CPU-k fejlesztése
  - stb…

31 **Rövid kis szösszenet arról, hogy mi is az Az FPGA?**

- Egyetlen egy baja az FPGA áramköröknek az, hogy bonyolult programozni őket, mivel a digitális logika szintjén kell gondolkodni.
- Vannak már kísérletek C/C++ fordítók átültetésére, de még komoly eredmények nem születtek.
- Bővebb olvasnivaló a téma iránt érdeklődőknek: http://en.wikipedia.org/wiki/Field-programmable_gate_array

32 **Törési versenyek**

- RSA Inc. támogatta, célja az volt, hogy bebizonyítsák, hogy a DES elavult.
- Rekordok:
  - Pentium1 CPU + 16Mb ram -> 96 nap; 1997. január

- Több géppel -> 41 nap; 1997. február
- EFF DeepCrack -> 56 óra; 1998 júliusa
- Interneten összekapcsolt több géppel -> 20 óra 19 perc; 1999. január 19. (DeepCrack + 100000 PC)
-

33 **Mégis hogy lehetséges?**

- Összetett kriptoanalízissel sikerült optimalizálni a Brute Force eljárást
- Mindenki számára publikusan letölthető a Cracking DES c. könyvben
- Amazon.com-on nagyjából 4$-ért megvehető.
- Számos publikus törőprogram. Pl: http://www.brianhpratt.net/cms/index.php?page=des-cracker

34 **Des újra biztonságossá tétele**

- Dupla DES (Double DES)
- Tripla DES (Triple DES)
- 3DES

35 **Dupla DES**

- DES titkosítással titkosított adat ismételt DES titkosítása más jelszóval.

36 **Dupla DES problémája**

- Elvileg 2*56 bit = 112 bites kulcstérnek kellene keletkeznie
- Azonban matematikailag bebizonyították a „meet in the middle" támadással, hogy valójában ha 2x titkosítok valamit, az csak duplázza a lehetőségeket
  - vagyis egy bittel növeli az eredeti kulcsteret, ahelyett, hogy megduplázná azt
  - Dupla DES esetén ez 57 bit

37 **Meet In the middle támadás**

- Az m üzenet titkosítva van K1 kulccsal és a titkosítás eredménye ismét titkosításra kerül K2 kulccsal:
  - $M = C_{K2}(C_{K1}(m))$
- Ha a D_{K2} megfejtő függvényt az egyenlet mindkét oldalán alkalmazzuk, akkor az eredmény:
  - $D_{K2}(M)=C_{K1}(m)$
  - Magyarul: Az egyik kör megfejtő kulcsa a másik kör titkosító kulcsa

38 **Meet In the middle támadás**

- Ezt a matematikai összefüggést felhasználva az egyenlet jobb és bal oldalán kiszámoljuk az összes lehetőséget, amiből utána csak ki kell választani azt, ahol az egyenlőség teljesül.
- A támadás fő problémája, hogy a táblázatok tárolásához 2^57 DES-szó, azaz 2^60 bájt szükséges, így ebben a formában nem kivitelezhető.

39 **Meet In the middle támadás**

- Azonban a műveletsor optimalizálható úgy, hogy az algoritmus ideje duplázódik, de a szükséges tárterület feleződik.
- A Dupla DES ötletét azonban elvetették, helyette a gyakorlatban a 3x alkalmazott DES vált be, amit már 1979-ben javasolt az IBM

40 **Tripla DES és 3DES**

- Tripla DES: 3 körös DES, 3 különböző jelszóval
- 3DES
  - Nem azonos a Tripla DES algoritmussal
  - Két jelszót alkalmaznak, így a kulcstér 112 bit, ha 3 jelszót alkalmazunk, akkor 168 bit.
  - 168 bitet túlzásnak érezték, ezért maradt a két jelszó és végül ez lett a 3 DES
-

41 **3DES**

42 **3DES Biztonsága**

- 112 bites titkosítás
- Ezen elven Brute Force törés ellen tovább növelhető lenne a biztonsága extra körök beiktatásával, feltéve, ha a körök száma páratlan.
- Olcsó megoldás új algoritmus helyett.
- Tetszőleges algoritmusra alkalmazható az elve miatt

43 **3DES Biztonsága**

- Azonban elvénél fogva előbb-utóbb megtörhető ez is.
- Ideiglenes megoldásnak azonban jó volt.

44 **A DES valódi utódja**

- AES titkosítás
- Erről majd egy másik előadáson lesz részletesen szó.
- Sokkal bonyolultabb, mint a DES.
- Szintén szabványosított.

45 **Köszönöm a figyelmet**